

7/6384
60-160

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.463/2659/8777
Konu : Yazılı soru önergesi

13/12/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 22/06/2016 tarihli ve 43452547-120.07-(7/6384)-42799 sayılı yazı,
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü ifadeli, 27/06/2016 tarihli ve 31853594-610-2-1499-2739 sayılı yazı,
c) 25/08/2016 tarihli ve 56020453/2016-610.01-E.463/1848/6357 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde Başbakanlığa gönderilen ve ilgi (b) yazı ile Bakanlığımızca cevaplandırılması tensip olunan, İstanbul Milletvekili Dr. M. Sezgin Tanrikulu tarafından Sayın Başbakan'a yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6384 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (c) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.463/2884/9417
Konu : Yazılı soru önergesi

.... / /2016

Sayın Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili
TBMM

Sayın Başbakan'a yöneltilip Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip olunan 7/6384 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 650 sayılı "Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin 26/08/2011 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği malûmlardır. Kararnamenin 1. maddesiyle, "2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 13/A maddesine hüküm eklenerek, Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği yapmak suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin, ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi, belge ve görüşlerini istemek, savunmaları hazırlamak ve gerektiğinde oturumlara temsilci göndermek ve diğer görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Bakanlığımız ile Dışişleri Bakanlığı arasında imzalanan 14 Kasım 2011 tarihli işbirliği protokolü gereğince; 1 Mart 2012 tarihinden geçerli olmak üzere, daha evvel Dışişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) yapılan başvurularda Hükümeti savunma ve AİHM'in ihlâl kararlarının icrası görevi, dış politikayı ilgilendiren başvurular ve Devlet başvuruları için öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla, Bakanlığımız tarafından üstlenilmiştir.

II- AİHM'in Ülkemiz hakkında vermiş olduğu ihlâl kararları, yeni uygulamalara ilişkin kararlar olmayıp, 1994 yılından bu yana yaşanmış olaylar ve yapılmış uygulamalara dayanmaktadır. Herhangi bir uygulamanın AİHM'e götürülebilmesi için iç hukuk yollarının tamamının tüketilmesi gerektiği ve AİHM'in kendisine yapılan bir başvuru hakkında ortalama 5 yıl sonra karar verebildiği dikkate alındığında, bugün verilen bir ihlâl kararının konusunu, yaklaşık on yıl önce ortaya konulan bir uygulama oluşturmaktadır. Yapılan yargı reformları da yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren yürütülecek uygulamaları etkileyeceğinden, gelecekte yaşanacak hak ihlallerinin azalması, bugün yapılan bu çalışmaların başarısını ortaya koyacaktır.

III- AİHM'e yapılan bir başvuru, AİHM tarafından Ülkemize iletildiği zaman bilgi sahibi olunmaktadır. Başvuruların, AİHM tarafından Ülkemize iletilmesi, yapıldığı yıla göre değil, kendi kurduğu sistem çerçevesinde ele alma sırasına göre gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, AİHM'e hangi yılda kaç başvuru yapıldığı, ancak AİHM tarafından yapılacak bir istatistikî çalışma sonucunda öğrenilebilecek bir konudur.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

IV- İşkence ve kötü muamele yasağı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 3. maddesinde düzenlenmiş olup, söz konusu maddenin kapsamının ceza kanunlarında düzenlenen işkence ve eziyet gibi suçlardan daha geniş olduğu; AİHS'in 3. maddesi tutuklama koşullarından geri gönderme merkezlerindeki barındırma koşullarına, müebbet ağır hapis cezasından pozitif yükümlülükler bağlamında üçüncü kişiler arasında gerçekleşen şiddet olaylarına, aile içi şiddetin etkin şekilde soruşturulmamasından, disiplin cezalarının infazına, mobbing iddialarından, toplumsal olaylara kolluk tarafından yapılan müdahalelere kadar çok geniş bir alanda uygulama imkânı bulduğu,

A) Türkiye ile ilgili işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin AİHM tarafından;

1- 2012 yılında tebliğ edilen başvuru sayısı 28 olup, bunlardan 2'si hakkında kabul edilemezlik kararı, 13'ü hakkında ihlâl kararı verildiği; 2 başvurunun dostane çözümle, 2 başvurunun da tek taraflı deklarasyon ile sonuçlandırıldığı; 1 başvurunun başvuran tarafından takip edilmemesi sonucunda düşürüldüğü, 8 başvurunun incelemesinin ise halen devam ettiği,

2- 2013 yılında tebliğ edilen başvuru sayısı 25 olup, bunların 5'i hakkında kabul edilemezlik kararı, 5'i hakkında ihlâl kararı verildiği; 1 başvurunun dostane çözümle sonuçlandırıldığı; 3 başvurunun başvuran tarafından takip edilmemesi sonucunda düşürüldüğü, 11 başvurunun incelemesinin ise halen devam ettiği,

3- 2014 yılında tebliğ edilen başvuru sayısı 16 olup, bunlardan 1'i hakkında kabul edilemezlik kararı verildiği, 1 başvurunun da dostane çözümle sonuçlandırıldığı; 2 başvurunun başvuran tarafından takip edilmemesi sonucunda düşürüldüğü, 12 başvurunun incelemesinin ise halen devam ettiği,

4- 2015 yılında tebliğ edilen başvuru sayısı 20 olup, bu başvuruların tamamı ile ilgili inceleme sürecinin halen devam ettiği,

B) İşkence ve kötü muamele yasağı ile ilgili kabul edilebilirlik kararı, esas yönünden ihlâl, usul yönünden ihlâl şeklinde maddelere göre tasnifli istatistikî bilgi bulunmamakla birlikte AİHM, ülkemiz aleyhine 2003 yılında 11, 2004 yılında 17, 2005 yılında 28, 2006 yılında 28, 2007 yılında 47, 2008 yılında 57, 2009 yılında 56, 2010 yılında 59, 2011 yılında 75, 2012 yılında 35, 2013 yılında 37, 2014 yılında 28, 2015 yılında 25 karar vermiştir.

V- A) 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 2. maddesinin son fıkrasında, 2003 yılında yapılan değişiklikte işkence ve kötü muamele suçlarıyla ilgili kovuşturma işlemleri için idari izin koşulu ortadan kaldırılmıştır. İşkence ve ağırlaştırılmış işkence suçları karşısında verilecek cezalar artırılmış ve söz konusu suçlar açısından zamanaşımı kaldırılmıştır.

B) İşkence ve kötü muamele iddiaları açısından, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından "İnsan Hakları İhlalleri ile İşkence ve Kötü Muamele İddialarına İlişkin Soruşturmalar" başlıklı 158 nolu Genelge hazırlanarak bu suçlarla ilgili soruşturmalarda dikkat edilmesi gereken hususlar belirlenerek Cumhuriyet savcılarına ulaştırılmıştır.

C) Olası işkence iddialarının daha etkin bir şekilde soruşturulabilmesi için nezarethaneler ve özgürlüğün kısıtlandığı yerlerde kameralı takibin etkili bir şekilde kullanılması, standardize edilerek yaygınlaştırılması ve denetlenmesi için Adalet Bakanlığına bağlı ceza ve tevkifevlerinde, hükümlü ve tutukluların bir araya geldiği koridor, spor salonu gibi ortak yaşam alanlarına kamera sistemi takılmıştır.

Ç) Küçük cezaevlerinin kapatılarak, uluslararası standartlara uygun komplekslere

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

dönüştürülmesi yönünde çalışmalar başlatılmıştır. 2017 yılı sonuna kadar Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler Minimum Cezaevi Standartlarına uygun yeni ve modern infaz ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte 175 adet yeni ceza infaz kurumu inşa edilerek hizmete açılması planlanmıştır. Ayrıca, çağdaş infaz rejimine uygun olmayan ve fiziki olarak ekonomik ömrünü doldurmakla birlikte yeterli eğitim ve iyileştirme çalışmalarına elverişli durumda bulunmayan ilçe merkezlerindeki 157 adet küçük ceza infaz kurumunun da kapatılması öngörülmüştür.

D) Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Hükümlü ve Tutukluların Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Yaşadıkları Sıkıntıların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Geliştirilmesi Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Bu Grup 29/05/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Hakkında İnceleme Raporunu tamamlamış ve basılı hâle getirilerek ilgili kişi ve kurumlarla paylaşım sağlanmıştır.

E) 2911 sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 5 Ağustos 2015 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

F) Sınır dışı edilecek yabancıların barındırılacağı ve tutulacağı yerlere ilişkin 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda belirtilen “geri gönderme merkezleri”nin, hukuki düzenleme ve fiziksel alt yapı yönünden uluslararası standartlara uygun olmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda, Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşletirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik 22/04/2014 tarihinde, Geri Kabul Anlaşması Konulu Genelge 16/04/2014 tarihinde, Geçici Koruma Yönetmeliği ise 22/10/2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

6458 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak genel kolluk birimleri ile il göç idaresi müdürlükleri arasında sınır dışı işlemlerinin yerine getirilmesinde çalışma ve iş birliği esaslarını düzenlemek üzere 08/05/2015 tarihinde 2015/15 sayılı Bakanlık Genelgesi yürürlüğe girmiştir.

Geri Gönderme Merkezleri Yönergesi 16/10/2015 tarihinde, Geri Gönderme Merkezleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge 18/02/2016’da yürürlüğe girmiştir.

Yabancıların, sınır dışı edilmesi halinde işkence veya kötü muameleye maruz kalacaklarına dair iddialarının, AİHM içtihatlarında belirlenen standartlar doğrultusunda idari makamlar ve idari yargı mercilerince etraflıca araştırılmasının ve bu yönde ciddi emareler varsa sınır dışı kararı verilmemesine ilişkin 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile getirilen hükümlerin uygulamasının izlenmesi ve etki analizinin yapılması kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda Mülkiye Teftiş Kurulu tarafından ilgili birimlerin teftişleri için hazırlanan teftiş rehberlerinde 6458 sayılı Kanunun uygulanması ile ilgili konulara yer verilmiş ve mülkiye müfettişleri tarafından yapılan teftişlerde bu konular da denetime tabi tutulmuştur.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAG
Bakan